(Published on *Institute for War and Peace Reporting* (https://iwpr.net

د بن لادن مړينې پر پاکستان د افغانستان بې باوري لاپسې پخه کړه

Author: Khan Mohammad Danishju
Mina Habib

د پاکستان وروستيو هڅو د کابل د باور د فضا د رامنځته کېدو مخه ونيوه.

په افغانستان کې د آی ډبليو پي آر د خبريال، خان محمد دانشجو ليکنه

په پاکستان کې د القاعدې د مشر، اسامه بن لادن مړينه د زياترو افغانانو هغه پخوان□ بې باوري تاييدوي چې ويل يې د ستونزو ټولې ريښې يې د ګاونډی هېواد په خاورې کې ځغلېدلي او د ترهګر□ په وړاندې فعاليتونه دې د پاکستان په خاورې کې متمرکز شي، نه د دوی په خاورې کې

د [افغانستان او پاکستان] د دوو دولتونو تر منځ اړيکي د لسګونو کلونو راهيسې خړې پړې دي. په ځانګړي ډول له ۲۰۰۱ کال څخه راپه دې خوا افغانانو پر پاکستان پړه اچوله چې ياغيانو ته يې په خپلې خاورې کې ځای ورکړی او د هغوی د جړړو له ايستلو سره پوره مرسته نه کوي.

سياسي شنونکی، احمد سعيدی وايي د پاکستان اعتبار ددې حقيقت په ډاګه کېدو له منځه ولاړ چې بن لادن د مې په لومړ□ د متحده ايالتونو له بريد او د هغه له وژل کيدو کلونه کلونه دمخه په ابټ آباد کې هوسا استوګنه درلوده.

له دې وينا سره سره چې پاکستاني چارواکو واشنګټن ته د بن لادن د لټون په اړه ګټور استخباراتي معلومات چمتو کړي و، خو دا پوښتنه پر ځای پاتې ده چې څنګه هغه توانيدلی د اوږدې مودې لپاره په هغه هېواد کې واوسيږي او ايا دا د ځينو امنيتي چارواکو په اړه د پېچلتيا خبره نه رامنځته کوي.

سياستوال، جاويد کوهستاني په دې اندډی چې د پاکستان په دولت کې ټاکلو پياوړو کړيو په تېرو کلونو کې د بن لادن د نيولو مخه ډب کړې وه.

هغه وويل، پر جنايتکارانو بری او په خپلواک ډول د عملياتو سرته رسولو جوته کړه چې واشنګټن له ټينګ جديت کار واخيست او همدارنګه يې پر اسلام آباد زور راوړ چې خپلو مسؤوليتونو ته متوجه واوسي.

هغه وويل: «دې عمل ... وښوده چې واشنګټن له دې وروسته له ډېر جديت کار اخلي. دا هغو خلکو ته يو جوت او څرګند پيغام دی چې د ترهګر□ په وړاندې مبارزه کې زړه نازړه دي. »

افغانانو تل پر اسلام آباد پړه اچولې چې د هغوی د هېواد په کورنيو چارو کې لاس وهي، په تېر ه بيا طالبانو ته يې اجازه ورکړې چې له پولې هاخوا د پاکستان په شمال لويديځو سيمو کې له خپلو مرکزونو څخه له ډاره پرته بريدونه تنظيم کړي.

د افغانستان د سيمه ييزو چارو يو ماهر، عبدالرشيد وزيري وويل: «متحده ايالتونو تل پر پاکستان په مستقيم او غير مستقيم ډول فشار راوړی چې د ترهګر□ په وړاندې جګړه کې صادقانه ګامونه پورته کړي، خو پاکستان په مختلفو بهانو له دې کار څخه ځان لرې ساتلی دی.»

په وروستيو مياشتو کې پاکستاني چارواکو له کابل سره د خپلو توپيرونو د

لړولو لپاره هڅې ګړندۍ کړي، خو پرمختګ يې له شک او ترديد سره مل دی.

هغه مهال چې د پاکستان لومړی وزير، يوسف رضا ګيلانی په روان کال کې د خپل دويم سفر په ترڅ کې، د اپريل په ۱۶ کابل ته راغی، د دوو ولسونو تر منځ يې د ملګرتوب خبرې وکړې او د امن او ټيکاو په رامنځته کولو او د افغانستان دننه د سولې په تامين کې يې د خپل حکومت د ملاتړ او ننګې غبر پورته کړ.

د ګيلاني تبصرو د ولسمشر، آصف علي زرداري خبرې غبرګولې چې په خپلې وروستۍ مرکې کې يې ويلی و، د افغانستان ثبات د پاکستان په ګټه دی.

د آی ډبليو پي آر له خوا مرکه شوي افغان شنونکي حيران وو، آيا په رښتيا هم د ښه نيت ډيپلوماتيکی څرګندونې د پاکستان د ارادې رښتينی بدلون ښيي، چې د هغوی په اند يې هيڅکله په کابل کې پياوړی حکومت په زړه نه ځاييږي.

يو شمير شنونکي په دې اند دي چې پاکستاني حکومت په افغانستان کې د پرمختګ د نښو د ليدلو له امله ناخوښه دی؛ ځانګړې جوړه شوې شورا له طالبانو سره د اړيکو نيولو هڅه کوي، ترڅو يې د خبرو مېز ته کښينوي، حکومتي ځواکونه چمتووالی نيسي چې د ناتو تر مشرۍ لاندې سرتيرو څخه د امنيت د ټينګولو په موخه لومړني مسؤوليتونه په غاړه واخلي او متحده ايالتونه له کابل سره په خبرو اترو لګيا دی چې په هېواد کې د اوږدې مودې لپاره ځواکونه وساتي.

وزيري وويل، له طالبانو سره د خبرو اترو د منځګړتوب په اړه په دې وروستيو کې د سعودي او ترکيې وړانديزونو اسلام آباد ته انديښنه پيدا کړې، چې ښايي له ياده ايستل شوی وی. دا داسې انديښنې دي چې د متحده ايالتونو او پاکستان تر منځ اړيکو کې وروستي غړندوالي او له سيال هندوستان سره د واشنګټن د مناسباتو وروستي بهبود ته ګوته نيسي.

هغه وويل: «له يوې خوا افغانستان ته په ځان نژدې کولو پاکستان غواړي د متحده ايالتونو باور ترلاسه کړي او له بلې خوا هڅه کوي په افغانستان کې د سياسي وضعيت په تغيير کې خپل کنترول ځای کړي.»

وزيري زياته کړه، آن که د ګيلانی په څير ملکی سياستوال د افغانستان د سولې په هڅو کې د تودو خبرو اترو پر مهال د ښه نيت خبرې کوي، خو په داسې يو حالت کې نه و، د پاکستاني اردو او استخباراتي کړيو د عناصرو په وړاندې، چې خپله اجندا لري، څه ووايي.

ليکوال او سياسي شنونکی داد نوراني وايي اسلام آباد په هر حالت کې د افغانستان له پرمختګونو څخه په څرګند ډول خبر دی. له دې امله په دې وروستيو وختونو کې ډيپلوماتيکي ليدنې کتنې ددې لپاره کيږی چې څنګه دا پرمختګونه د پاکستان په ګټه راوڅرخيږي.

نوراني وويل: «پاکستان د جګړې د نوې ستراتيژۍ په اړه د متحده ايالتونو او افغاني لوري له نظر څخه خبر دی؛ متحده ايالتونه له پاکستان سره له سلا مشورو پرته نوی پروګرام نه پلی کوي. پاکستان چې څه کوي، کوی به يې،

خو په سیمه کې د اوسنۍ وضعې له امله متحده ایالتونو ته لوړ ارزښت او اهمیت لري. پاکستان په افغانستان کې د سولې د شورا له فعالیتونو څخه ښه خبر دی. له دې امله د افغانستان او پاکستان د سولې د ګډ کمیسون [وړاندیز] له لارې غواړی افغان حکومت له هغو طالبانو سره نژدې کړي، چې پاکستان پلوې دي.»

دا چې د بن لادن وژل کېدل به د افغانستان دننه پر جګړې څه اغیز وکړي، د آی ډبلیو پي آر له خوا مرکه شوي سیاسي شنونکي د هغې په اړه یوه خوله نه وو.

ژورنالست او سیاسي شنونکي، فضل الرحمان اوریا وویل، القاعده به د خپل مشر د مړینې له امله ډېره کمزورې شي. له طالبانو سره به یې اړیکې غړندې شي او له دې امله به سولې ته په اسانۍ غاړه کښېږدي.

هغه وویل: «تر هغه پورې چې اسامه له طالبانو سره و، تر ډېر فشار لاندې وو. له هغوی سره یې اړیکې درلودې، دا فشار نور دوام نشي کولای. طالبانو ته به لاره خلاصه شي چې ځانونه په دپلوماسۍ کې ښکېل کړي. له بلې خوا د القاعدې پاتې غړي په افغانستان او پاکستان کې ځانونه خوندي نه ګڼي، نو نورو ځایونو ته به مخه کړي. په دې ډول به د جګړې اور په سیمه کې غړند شي.»

یو شمېر نورو لږ باور درلود او ویل یې چې بن لادن د یوې مودې راهیسې مشري نه چلوله.

کوهستاني وویل: «اسامه ډېر فعال نه و او پر عملیاتی پلانونو یې زیات اغېز نه درلود. هغه مازې یو سمبولیک مشر و. خو له هغې سره سره یې په عمومي توګه یو رول او اغېز درلود.»

سعیدي وویل د بن لادن ډله ماته شوې، خو له منځه تللې نه ده.

هغه وویل: «القاعده له منځه نه ځي. په دې کار [د اسامه په وژل کېدلو] به د هغه د پلویانو مورال کمزوري شي. خو دا کار به هم لنډه موده دوام ومومي.»

هغه وړاندوینه وکړه، نوموړې ډلې ته به د نوي مشر ټاکل یو ستونزمن کار وي. «پر دې سربیره بن لادن شتمن و. د هغه له مالي سرچینو څخه به نور هغسې ګټه وانخلی، لکه چې هغه پخپله اخیسته. له دې امله به القاعده له مالي پلوه کمزورې شي. »

Location: Pakistan
Afghanistan
Topic: Conflict

Source URL: https://iwpr.net/ps/global-voices/%D8%AF-%D8%A8%D9%86-%D9%84%D8%A7%D8%AF%D9%86-%D9%85%DA%93%D9%8A%D9%86%DB%90-%D9%BE%D8%B1-%D9%BE%D8%A7%DA%A9%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86-%D8%AF-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86-%D8%A8%DB%90%D9%B0